

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIE

Leto (año) XXXVI, 2

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

marec-april (marzo-abril) 1989

Zadeva srca in duha

„Delo“ je na prvi strani objavilo informacijo o prvi javni komemoraciji „žrtvam stalinizma in človekovih zmot“, za vse, „ki so ostali brez pravice do zaznamovanih grobov“. „Delo“ te žrtve tudi našteje: „naj bodo to žrtve povojnih procesov, dachauskih procesov ali žrtve, ki so ostale na Golem otoku“. Pri tem „naštevanju“ so torej izpadle žrtve povojnih množičnih stalinističnih likvidacij (roške, teharske... in druge), ki niso bile žrtve „povojnih procesov“, temveč so bile preprosto likvidirane in tudi ostale brez prave pravice do zaznamovanih grobov — kar je bilo na omenjeni komemoraciji tudi izrecno povedano.

Prav je, da je „Delo“ opozorilo, da ne glede na to, „ali bo kdo še kdaj vabil na to komemoracijo, od zdaj naprej se bodo ta srečanja odvijala sama in spontano; namenjena vsem, ki so ostali brez pravice do javnega spomina“ — in to na istem mestu — vse dotlej, dokler oblasti ne bodo dovolile dostopa do teh grobov.

Menim, da je bil omenjeni dogodek zgodovinskega pomena, saj smo prisotni s tem, da smo v javni spomin dvignili tudi žrtve stalinizma pri nas, na simbolni način končali sektaštvo med mrtvimi. Tako smo morda bliže spravi s smrtjo in našo polpreteklo zgodovino, pa tudi tistemu, kar pomeni „kulturni narod“, saj je pietetni odnos do mrtvega zadeva srca in duha. „Delo“ je z objavo zapisa o tej žalni slovesnosti ravnalo primerno nalogam in navadam novinarstva, žal pa neprecizno, nedorečeno, zato ga s tem dopisom le dopolnujem.

Spomenka Hribar
(Katoliški Glas,

17. novembra 1988, Trst.)

Troje različnih sporočil k Velikonočnemu premišljevanju Tri Marije

TRI MARIJE so bile; mati apostola, Marija Magdalena in Devica Marija, mati Gospodova.

Šle so iskat Gospodov grob, zgodaj zjutraj so šle. Srečale so angela in ta jim je rekel: „Kam greste žene?“

„Gremo pogledat grob Gospodov,“ sta mu odgovorile dve izmed njiju.

„Na grob mojega sina gremo,“ je rekla Devica.

„Ni ga več tam,“ je rekel angel, „poiščite ga v Galileji.“

Odšle so v Galilejo. Zopet jim je rekel drugi angel: „Ni ga več v Galileji, v nebesih je“. In rekle so: „Poiškale ga bomo v nebesih“.

In Gospod je nagradil vse tri svete žene in jih postavil v nebo. In od takrat so vse tri v nebesih in se imenujejo Tri Marije(1).

ENA SERZHNA MOLITOU SUPER TURKE
VTO PEISSEN SLOSHENA, OD M. IURJA DALMATINA.

O GOSPUJ Bug ti ozha nash,
Kir sam vse nashe nuje snash,
Svistu nam sdaj pomagaj,
Inu Turka Nevernika,
Tvoje Cerqve Sovrashnika,
S' svojo roko obladaaj.

Inu ako smo greshili,
s' Grehi tvoj serd saslushili,
Kakor vsi glih sposnamo:
Taku si vsaj ti milostiu,
Inu vsem tvoim dobruiliu,
Tiga se mi troshtamo.
Saj ti si nam poslal Iesusa,
Tiga praviga Cristusa,
De je sa nas smert terpil,
Vnjega Ime smo Kerszheni,
svetim Duhom ozhiszheni,
satu nas bosh odreshil.

O Gospud pogledaj vsaj,
Koku Turek se slobi sdaj,
tvoje Ime satreti:
Inu nas vse Kerszhenike,
tvoje uboge slushabnike,
shive cilu poshreti.
Aku ti bosh tu dopustil,
Gdu te bo na Semli zhastil,
Kadar Vernih nebode,
saj bosh ti le sashpotovan,
Od Turka snami sramovan,
spumni kaj tu bo shkode.

Sakaj vsa tvoja Bessedaj,
Per Turkih se prepovedaj,
Ludem pridigovati;
Ter tu svetu Kerszhovanje,
inu tudi Obhajanje,
se nepusti dershati.
Obtu tih Ludi veliku,
Slushit Turskimu Maliku,
bodo pèrmorovani,
se tudi nam slo shpotajaj,
Kej je vash Bug vprashajaj,
Te kir so nym podani.

Obtu pomisli kaj si sam,
v' tvoji sveti Bessedaj nam,
Stanovitu oblubil;
De zhes vselej pèr nas biti,
Tvojo Cerkou ohraniti,
kakor si poprej sturil.
Taku nam sdaj stuj na strani,
inu pred Turkom nas brani,
De se on neprevsame;
Leto proshnjaj tvojih Otruk,
vslishi ti milostivi Bug,
Skusi Iesusa, Amen.

Refren:

Mi smo sicer slu preshibki,
De bi njega mozhy britki,
Sami sebe vbranili,
Nej tudi odreshenika,
kakor si ti, obeniga,
Ob tu se zhes nas vsmili.

(sledj na drugi strani)

Tako legenda o Treh Marijah kakor Ena serzhna molitou super Turke, izvirata iz istega časovnega razdobja; tam nekod od začetka do sredine 16. stoletja. Navajamo ju kot dve živi nasprotstvi pojmovanja vere obenem pa tudi v poduk k premišljevanju ob praznovanju Velike noči, kakšna naj bi bila naša vera.

Ko so Španci v poiskih Kataya, popra in dušecih klinčkov nevede odkrili Novi svet, so prinesli seboj tudi legende. Te so posredovali svojim potomcem in ljudem Novega sveta. Vsaj med drugim so imeli namen prinesiti tudi veselo oznanilo odrešenja njegovim prebivalcem. Kakšno je bilo to oznanilo, ali vsaj del njega, nam pove legenda o Treh Marijah: preprosto, da bolj ni moglo biti, preprosto kakor njihova vera. Za prvo Marijo samo pravi, da je bila mati apostolova, ne pove pa, katerega.

Preprosta vprašanja svetih žená, preprosti odgovori nanje — toda kakšna vera! Ni strahu, ni začudenja pred angelom, ni dvoma pred njegovo besedo. Na grob, v Galilejo, v nebesa! V nebesa za vero. Nagrada za vero so nebesa. Vse je preprosto!

Preprostosti španske legende, ki jo je pripovedoval argentinski Indijanec, stoji nasproti slovensko prilizovanje, grožnja, napadalnost in izsiljevanje celo v cerkveni pesmi, kaj šele v življenju.

Resda je nekaj podobnega težko najti v nabožnih pesmih, je pa kljub vsemu značilno ne samo za tiste čase, primerjamo jo pa lahko tudi današnjim: vzdržati pritisk Turkov, Balkana, nerazumljivega in grozečega, ki se je navalil na Slovence.

Dalmatin v prvi kitici hoče nekako podkaditi Bogu, prilizniti se mu hoče, obrača se na njegovo vsemogočnost in priznava svojo nemoč. Toda že v drugi se začne njegovo

prosjačenje na lep način: čeprav smo grešni, toda ti si dober — v tvojo dobroto zaupamo. Krščeni smo bili, očiščeni s Sv. Duhom, zato nas bo rešil Turkov.

In v tretji: Turki hočejo Tvoje ime zatreti in nas kristjane, Tvoje uboge služabnike celo požreti žive. Če boš pa to dopustil, le kdo Te bo častil, ko nas ne bo. Samo poglej, koliko škode bo: Tebe bodo zasramovali z nami vred. Pokazala se je že slovenska pragmatičnost. Še celo Bogu pokažemo, kaj bo za naprej, kot da on ne bi vedel!

Seveda to utemeljuje Dalmatin v četrti kitici razumsko; Božja beseda se bo prepovedala, krščevanje, pridigovanje in obhajanje pod Turki. Moliti se bomo morali Alahu in že zdaj se norčujejo iz nas: Kje je vaš Bog?

„Spomni se,“ Dalmatin opominja Boga, „kaj si nam zadržno obljubil: da boš vedno z nami, da boš Cerkev branil, kakor si jo prej, tako stori tudi zdaj, ko so Turki nad nami. Še zate bo slabo, če se prevzamejo preveč, zato nam pomagaj!“

Kaj pa če tudi mi molimo, kakor je molil Dalmatin, poje mo z izsiljevanjem in grožnjo, če tudi mi dajemo nasvete Bogu? Če smo še v molitvi pragmatični, praktični in utilitaristi?

Dosit bolj je bil človeški Primož Trubar v svoji „Ta stari velikanozhni Pejssni“, ko je hvalil Boga za odrešenje in se veselil zaradi njega:

Bodi tebi ó Gospud Bug,
Ozha Syn inu Sveti Duh,
Zhast inu hvala dana,
Tiga Odreshovanja, Kyrie eleison
Aileluja, Alleluja, Alleluja.

Tone Brule

1. Tri Marije so tri zvezde v ozvezdju Orionu.

Tokijski eseji: št. x + 2.

Dragi Glas!

V megli, ki obdaja naše velemesto pri toplo vlažni temperaturi, in ki trenutno kljubuje tkzv. znanstvenim napovedovalcem modrega neba za danes, se zavedam, v kakšno meglo sem se bil podal, ko sem sklenil, da Ti bom namesto pisem pisal kratke eseje. Skoraj strah me je zdaj, da sem bil izbral esej, ki zahteva obravnavanje posameznih problemov odnosno predmetov — zahteva torej več kot tradicionalno pismo. Nadaljeval bom začeto pot, dotlej da mi pregosta megla onemogoči razgled; morda pa bova — po takorekoč posvečeni šegi Vzhodnjakov — sklenila sporazum nekje na poti, megla in jaz; vsekakor hočem nadaljevati.

Vprašanje, ki Ti ga hočem tokrat najprej predstaviti, trenutno zanima in celo razburja stare in mlade Japonce in Japonke: ali je preminuli japonski cesar Hirohito vojni zločinec, to se pravi, ali nosi krivdo za vojskovanje s strani Japonske? Dokaj japonskih prijateljev sem „intervjuval“ — neznancev bi ne bilo modro pobarati — in zdi se mi, da lahko tole ugotavljam: en del generacije, ki je preživela 2. svetovno vojno, je prepričan, da nosijo krivdo — če je o krivdi mogoče govoriti — vojaški krogi, ki so se za dosego svojih ciljev poslužili cesarjeve neizkušenosti in bolj učenjaškega kot vojaško trdnega značaja; drugi del generacije pa meni, da je (tudi) cesar bil kriv in bi se bil moral že davno opravičiti japonskemu ljudstvu; dejstvo, da tega nikdar ni javno priznal, nekateri pripisujejo tradicionalni vzgoji na japonskem dvoru, ki baje priznava krivde odnosno zmote ali pomote ne pozna... Zanimivo je, da je skoraj vsak, ki sem ga vprašal ali ki je odgovoril na to vprašanje pod pritiskom okoliščin, dodal/dodala neke vrste P.S. odnosno P.L. (post locuta): izrečeno mnenje ni za javnost, le za tiste, ki se med seboj prav razumejo. Pravzaprav je celo vprašanje postalo neke vrste dovoljena debata, potem ko se je izvedelo, da bodo ZDA polnomočno zastopane pri cesarjevem pogrebu, Angleška in Avstralija pa sta udeležbo odklonili zaradi vojnih zločinov s strani ja-

ponskih oboroženih sil. Položi na tehtnico še dejstvo, da so Japonci občutljivi za svetovno kritiko, najbrž zaradi svoje otoške izpostavljenosti in svojega, za občevanje komaj dostopnega jezika, in lahko si predstavljaj, da smo po cesarjevi smrti res končali 64. leto imenovano šóua in začeli novo dobo, ki so ji dali ime Héjsej; trajala bo, dokler bo vladal Hirohitov sin, sedanjí cesar Akihito, prvo leto bo trajalo do 31. decembra, nakar se začne drugo leto dobe Hejsej. Beseda je umetno sestavljena iz dveh kitajsko-japonskih zlogovnih znakov in njuna kombinacija pomeni neka-ko „življenje v miru“. Važno je, da se človek zaveda teh znakov; če bi se ravnal izključno le po izgovorjavi, bi lahko beseda pomenila vsaj štiri različne stvari kakor bi bili lahko različni zlogovni znaki: samoobvladanje; denarni sistem; vojaški sistem; ali celo — zavoženo vladati ali vladanje... Najbrž tako bolj razumeš, zakaj je treba na teh otokih poznati govorjeno in pisano japonščino in zakaj se govorjena japonščina poslužuje besed, ki jih ni tako lahko zamenjati z enako-zvočnicami; vendar — tudi Japonci neredko ustavijo govor in z vprašalnim glasom ponovijo besedo, ki je niso doumeli.

Veš, da me japonski prijatelji neredko vprašujejo, kaj menim o položaju v Jugoslaviji ali celo o onem v Sovjetski Rusiji; nekateri mi zagotavljajo, da se komunizem bliža koncu, drugi menijo, da se je „poboljšal“. „Ali je kateri od obeh že dovolil resnično svobodno volitve?“ jih vprašam. Nakar pokimajo, kar pomeni, da razumejo, za kaj gre; nekateri dodajo: „Tega ne morejo storiti, ker bi s tem čez noč izgubili vse.“ V ozadju je seveda tudi vprašanje: zakaj Sovjeti še zmeraj nočejo vrniti Japonski njenih — da so njeni, o tem je večina Japoncev prepričana — štirih, takoj po Drugi svetovni vojni zasedenih otokov? Ne vem, koliko ljudi se še spominja, da je Lenin oktobra ali novembra 1918 napisal pamflet proti Kautsky-ju, kjer trdi, da je „proletarska diktatura“ srčika marksizma, cesar niti Marx niti Engels nista nikdar nikjer zapisala, in da je vsaka vlada: demokracija za vladajoče in diktatura za vladane (kogar zanima izvirni tekst, se lahko pouči v knjigi Roberta C. Tucker-ja The Lenin

Anthology – Norton, New York 1975 –, str. 461-476). Možno se je odpovedati zgodovinsko pogojenemu leninizmu in ostati pravoveren marksist, to je, človek, ki veruje v marksizem, ki je „vsemogočen, ker je resnica.“ (Leninove besede, v Tuckerjevi Antologiji na str. 640.) Tak človek se ne bo dal zlahka „spreobrniti“; zlahka se bo dal obrniti le v drugačno smer. Razen seveda, če... (saj veš, na kaj mislim.) Takole zaključuje med drugim svojo angleško pisano knjigo Odnosi med ZDA in Sovjeti (United States–Soviet Relations) profesor za politiko na univerzi v Massachusetts, g. Karl W. Ryavec, sin ameriškega Slovenca E. A. Rjavca, kapetana amer. rezerv. mornarice: „Od ruske politične elite ne moremo pričakovati, da ustvari svobodno demokracijo. Saj bi se morala odpovedati svoji politični oblasti in svojim številnim privilegijem, tako dragocnim v deželi, kjer vsega primanjkuje. V najboljšem slučaju smemo pričakovati določeno omejitev diktature v Rusiji. Toda ta sprememba mora priti od znotraj, od same USSR... Ne smemo podleči skušnjavi, da sovjetske voditelje cenzimo previsoko. Ljudje, ki odločajo v USSR, so brihtni, a doslej še niso dvignili sveta iz tečajev. Tam od 1920 naprej ne nudi sovjetski sistem nobene izvirne zamisli, bodisi socialne ali politične narave, ki bi jo lahko res na splošno uresničili. Ni še gotovo, ali bo Gorbačova SZ odločilno vplivala na razvoj sveta.“ (Str. 301. Knjiga je izšla pri Longmanu v New Yorku in Londonu – letos.)

Iz koroške Nedelje (Mladinska stran, 11. decembra 1988) bi Ti rad navedel, kaj pravi 19-letna Evelyn Vilanek iz Škocjana, ki se je kot šestošolka začela učiti slovenščine in na gimnaziji v Velikovcu 1988 celo maturirala iz slovenščine: „...oče mi je nekoč pripovedoval, da se je mama z mojim starim očetom pogovarjala slovensko – v narečju. Ker je v času 'Ortstafelsturme' veliko ljudi zavrglo materin jezik, se je mama pridružila 'masi'. Čeprav so prej v Škocijanu vsi govorili slovensko, dandanes pri nas skorajda ni več zavednih Slovencev... (Oče je menil že dolgo), da je prednost, če se jaz in sestra učiva slovensko. Vprašal je tudi ravnatelja, ali mu svetuje, da otroke prijavi k slovenskemu pouku. Ravnatelj mu je svetoval, da naj nas ne prijavi. 'Saj ti ne boš imel veselja in jaz tudi ne,' je dejal. Oče ga je nato vprašal, ali je vsaj dovoljeno, da prijavi svoje otroke k dvojezičnemu pouku. Ravnatelj je odgovoril: 'Seveda imaš pravico, da jih prijaviš.' 'No, potem bom to tudi storil,' je odgovoril oče in nas prijavi.' Te besede osvetljujejo bolj kot cele knjige; toliko dogodkov zavisí od Slovencev s trdno hrbtenico, ki tvori enoto z glavo in srcem. V Gospodovo molitev Očenaša bi morali vnesti še eno prošnjo, po tisti „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“: „Daj nam tudi trdno hrbtenico“ – menim, da bi nam naš dobri Gospod take stalne prošnje ne zameril.

Presodi, ali sem se vsaj do neke mere držal esejistične obdelave. Oprosti, da se je te vrste „pismo“ raztegnilo, kot se je zdaj raztegnila megla nad našim mestom. Iz nje Te vdano pozdravlja z daljnovzhodnim smehljajem Tvoj

Vladimir Kos.

Ker je v razmeroma mali slovenski izseljenski skupnosti po svetu krog odjemalcev in plačnikov naših izdanj, Meddobja, Glasa in knjig, zelo majhen, nam je vsaka naročnina in vsako vplačilo dragoceno.

Zato odbor SKA vljudno prosi tudi vse svoje ustvarjalne (redne) člane, da poravnajo letno naročnino na naše publikacije, katere prejema, oziroma da se naroče, ako jim je količkaj mogoče.

Že vnaprej se za razumevanje zahvaljujemo!

Jubileji

Ladislav Lenček – 75-letnik

Ustanovitelj SKA in njen nekdanji predsednik Ladislav Lenček je letos februarja izpolnil 75 let. Lani se je poslovil od Argentine in se naselil v Tinjah na Koroškem, od koder še vedno živi z našo ustanovo. Ladislav Lenček je namreč tesno povezan z rojstvom, rastjo, življenjem in ustvarjanjem pri Slovenski kulturni akciji. V 35 letih SKA je bil njen blagajnik, tajnik, predsednik, publicist, založnik, najrazodarnější njen mecen predvsem pa neutrudni organizator.

Slovenska kulturna akcija želi Ladislavu Lenčku za njegovih 75 let življenja vse najboljšše. Bog naj mu poplača vse dobro, kar ga je storil kot duhovnik in kulturnik. Še mnogo plodnih in zdravih let!

Lev Detela – petdesetletnik

2. aprila 1939 se je v Mariboru rodil Slovenec, ki danes veliko pomeni za slovensko kulturo v Sloveniji in v zdomstvu. Prvi del njegove avtobiografije je lani izšel pri SKA. V časomeru življenja prikazuje svoja otroška in mladostna leta do izselitve zaradi osebnih, ideoloških in umetniških razlogov. Objavljal je že v Ljubljani, močno pa se je uveljavil v zamejskih listih v Trstu in v Celovcu, a tudi v zdomstvu (Londonu, Avstraliji in Buenos Airesu). Lev Detela se je z uspehom uveljavil tudi kot pisatelj in kulturni poročevalec v nemškem jeziku. Dobil je več nemških in avstrijskih nagrad. V Trstu je za slovensko ustvarjanje prejel nagrado Vstajenje (1970).

SKA izreka svojemu članu – literatu in souredniku Meddobja priznanje in zahvalo, želi mu pa še mnogo plodnih in bogatih zares let.

France Papež – 65-letnik

France Papež je 20. marca izpolnil 65 let. Praznovanje je gotovo dobra prilika, da se je SKA z zahvalno besedo gotovo dobra prilika, da se SKA z zahvalno besedo oddolži svojemu neutrudnemu sodelavcu, vodju literarnega odseka in uredniku Meddobja.

France Papež piše eseje, pesmi in prozo ter se je uveljavil tudi kot prevajalec. Izdal je dve pesniški zbirki: Osnovno govorjenje in Dva svetova ter prozno delo Zapisi iz zdomstva. Uredil je več izdaj pri SKA, na pr. Balantičevo zbirko pesmi (1976) in Antologijo slovenskega zdomskega pesništva (1980).

Dragi France – na mnogo zdravih let in da bi brali še več tvojih leposlovnih pridelkov!

Ladislav Lenček – zlatomašnik

25. decembra je Ladislav Lenček v Ljubljani pri Srcu Jezusovem praznoval 50 let mašniškega posvečenja. Ob nabito polni cerkvi in v izrednem božičnem vzdušju je zlatomašniku govoril škof Lenič. Slavju v cerkvi je sledilo srečanje v Hotelu Union. Slavljenec je sedel ob škofu Leniču in nadškofu šuštarju v družbi sorodnikov in prijateljev. Ob tej priliki so spregovorili predstojnik lazaristov, več prijateljev duhovnikov, predsednik SKA in tudi Andrej Capuder, ki je izrazil svoje veselje ob vrnitvi Ladislava Lenčka v Ljubljano. Slavljenec se je zahvalil gostom ter v kratkem govoru pojasnil, da se ni vrnil v Slovenijo, pač pa, da se vrača; vrnil pa se bo na svoj dom na Majstrovih v Ljubljani, ko bo prišlo v Slovenijo do resnične demokracije.

ustvarjalci SKA

Potovanje predsednika SKA

Predsednik SKA Andrej Rot je v decembru in letošnjem januarju, večinoma v spremstvu predhodnega predsednika SKA Ladislava Lenčka obiskal več članov SKA v Torontu (Franc Sodja, Tone Zrnec, Tone Jemec), na Koroškem (Pavle Zablatnik), v Parizu (Marjanca Savinšek, Janez Zorec) ter se srečal z različnimi slovenskimi kulturniki v zamejstvu in v Sloveniji. V Ljubljani je bil na sestanku društva 2000 ter govoril o slovenski skupnosti v Argentini, pri Slovenski matici in na uredništvu Nove revije. Podrobnosti teh srečanj bo mogoče najti v drugi letošnji številki Meddobja.

Odličen nastop Marka Finka v Bariločah

Ob dvajseti obletnici zbora „Niños y Jóvenes Cantores de Bariloche“ je 5. decembra nastopil baritonist Marko Fink ob spremljavi pianistke Alicie Mazzieri. Koncert je bil razdeljen v dva dela. V prvem je Marko pel iz Schubertovega ciklusa „Die Schöne Müllerin“ štirinajst pesmi. Čeprav je bila izvedba vseh pesmi na višku, je brez dvoma najbolj ugajala „Der Jäger“ (št. 14) — Lovec. V drugem delu je pel argentinskega skladatelja Carlos Guastavina osem pesmi iz ciklusa „Las flores argentinas“ (Argentinske rože), ki so dobesedno vžgale publiko. Izven programa je zapel Josipa Pavčiča Dedek samonog ter Guastavinovo „El labrador y el pobre“ (Poljedelec in berač). Program je bil zelo raznoliken (klasicizem-romanticizem, ter argentinska sodobna glasba), a kljub temu je zazvenel kot enota. Marko Fink se je vživel v vsako pesem in je to življenje tudi znal podati publiku. Pomoč pri tej kreaciji je imel v pianistki, saj sta se glas in klavir spajala v čudovito glasbeno enoto.

Marko Fink glasbeno raste in se razvija v odličnega pevca. Njegova tehnika, poznanje glasbenega obdobja, prefinjeni muzikalni čut, doživeto podajanje in izvrsten glas dosejajo odlične glasbene uspehe.

Marku Finku in pianistki se zahvaljujem v imenu zbora in poslušalcev za prelep večer in jima želim obilo uspehov v prihodnjih nastopih.

A. J.

krjize

Draga Jančarja Tri igre: Dedalus, Klementov padec in Zalezujoč Godota

Že ob priliki predstave Jančarjevega Brilljantnega valčka v Ljubljani in Mariboru smo omenili njegov sarkazem ki meri neposredno na našo družbo. Zdelo se je takrat, da bi ga bilo težko stopnjevati, vendar je Jančarju uspelo tudi to. Naravnost čudno je, kako more v tolikih dramskih tekstih vzdržati pri negativnem in to dognati do tolike grotesknosti. Prehod iz sarkazma s psihološko poglobitvijo v grotesknost, bi lahko poimenovali njegovo zadnje delo Dedalusa. Tragičnost je v Brilljantnem valčku, prav tako v Dedalusu, vendar nas do nje Jančar privede čez negativne junake, ki se brez upora pokoravajo nepojmljivim in nerazumljivim zakonom pervertirane družbe. Niso samo junaki groteskni, vsa družba in njene institucije je čez njih povrnjena na glavo. Kot če bi bila nenadoma — nenadoma moramo vzeti kot dolg proces korupcije — zagledala v Dedalusu družba svoj izpremenjeni obraz. Najbolj čudno je to, da to družba sprejema kot nekaj naravnega. Ga res sprejema?

Po štirih krogih, ki predstavljajo štiri faze revolucije, so že izginili zmagovalci in poraženci. Te, iz prvega kroga so enostavno likvidirali, za njimi so prišli na vrsto simpatizerji gnile meščanske družbe, za temi premalo vneti, ljudje iz četrtega kroga pa so nekdanji revolucionarji, tudi sedanjí. Revolucija je začela žreti svoje lastne otroke. Že je vzpostavljena morala novega razreda in čredno načelo je že začelo delovati, vendar so še nekateri, ki bi radi imeli pripombe „samo“, „toda“, toda to je že zadosti, da postanejo sumljivi in potencialni sovražniki: v VKPD z njimi! (Veliki kazenski popoljševalni dom).

Še vedno morajo velike zamisli prihajati od zgoraj — vse se programira. Stari revolucionar Marek se dobro zaveda, da je samo vmesni kolešček pri deljenju oblasti, ima pa jo že delček, odtod tudi v njegovem govoru v začetku načrtovanega VKPD-ja: Mi smo... Mi smo... se ponovi še osemkrat v parminutnem govoru. Marek ima govorico starega revolucionarja, ki ne dvomi, ki ne sme pustiti, da bi drugi dvomili, saj kar v oči vpije, da sta dve vrsti „mi“. „Mi, ki poznamo zgodovinske zakonitosti družbe in oni drugi, ki še hranijo spomine na prejšnjo družbo, in jim hočeš-nočeš še kaj uide, kar ni v skladu z njo.

Toda v tem je namen VKPD-ja: „...zrasel je v našem glavnem mestu, je garant napredka in vsestranske izgradnje. Ne smemo mirovati, dokler take lepe in ponosne zgradbe ne bo imelo vsako naše mesto, vsak kraj, sleherni vas.“ Je torej še veliko dela prevzgoje, veliko takih, ki morajo čez VKPD. Zraven tega se pa vedno znova rojevajo nevi z devijacijami.

Marek, vodja projekta. Irma, paznica in upravnica ženskega oddelka, Janko, varnostni oficir in povzpetež, Golubovič, operativni vodja na eni strani — na drugi Dedalus, izumitelj, projektant in umetnik, Vasilka, politična zapornica, Lepa in Dona, vlačuge za denar in priložnostne tatice, ki so padli po sili razmer v novo paradigmo izgrajene družbe. Prvi se strogo drže nove morale ali se vsaj delajo, da se je drže, druge varuje pred njenim sprejetjem naravní, ženski čut, nagon bi mu lahko rekli. Znano se poslužiti vsake ugodnosti, v vsaki priložnosti, tudi za ceno lastnega telesa.

Vendar se tudi v vrstah prvih včasih zaustavi; Janko je v nevarnosti, da se bo zapil, zakurbal, še obesi se lahko, ker Dedalus vse prizna, duša policajca pa tega ne prenese. Ali kakor pravi Marek: Če nima odpora, nima kaj zlomiti. Če nima kaj zlomiti, njegovo poslanstvo nima smisla. Če nima smisla je absurd“. Absurdnost in grotesknost nove družbe!

Slabotni in šibki ne potrebujejo VKPD-ja — v njem postanejo močni. Teh se pa nova družba boji. V šibkosti je moč, je paradoks nove družbe in njena grotesknost. Janko, vsemogočnej VKPD-ja, ne more priti do Vasilke, baranta zanjo in izsiljuje — Dedalu, šibkemu se sama ponuja.

Paznik Lojze, še iz starih zaporov, se čudi, kako da „pošiljka“ — zapornice — Dedalu „ne ustrezajo“. „Podpiši prejem — vzemi pošiljko! Če ne se pa tudi podpiši — red mora biti!“ S tako pošiljko bi razveselil kogarkoli, torej nekaj tudi v VKPD ni prav. Ali pa je nekaj narobe v glavi Dedalusa: če ti tisti, ki je nad teboj, pošlje tako pošiljko, vzemi jo, saj „mi“ vemo — tudi zakonitosti nagrajevanja so nam poznane, tudi tukaj se ne smeš upirati.

„Nova univerza življenja“ VKPD ne smrdi — slab znak za Lojzeta — dober zapor mora smrdeti. Tisti značilni kaznilniški smrad mora biti prisoten povsod, znotraj in zunaj, po vsej deželi. Strah! Takrat ko bo smrdelo povsod, bo tudi nekaj prediha za revolucijo. Vsi bodo srečni, samo „mi“ „ne“, kot je rekel Veliki Inkvizitor Jezusu. „Me moreš zaradi tega obsoditi? Sem kriv, toda drugi so srečni!“

Ko je Puškin prodal Gogolju sujet Mrtvih duš, je bila situacija v Rusiji slična tej, opisana v Dedalusu. „Kako žalostna je Rusija“, je vzkliknil Belinskij, ko je prebral prvi del Mrtvih duš. Gogolj je pisal o tem kar je videl, niso pa marali videti drugi. Jančar piše, kar vidi, piše pa tudi, kar slutí, da še lahko pride. Povsod dobimo metaforičnost stanja, oseb, poklicev, ljudi, ki bi lahko bili,

ali ki bodo. So v zarodku, lebdijo nad družbo. Oba sta imela probleme s policijo zaradi tega. Gogolj je izbral za drugi del junaka neznane narodnosti Konstanžonlo, Jančar ga je moral potegniti iz mitologije — od zunaj. Še Golubovič (srbski priimek) izpolnjevatelj in operativni vodja projekta je simbol — pri Jančarju negativen, toda simbol.

T. B.

Pisma

Podpisani se kot sin ravn. Marka Bajuka obračam na SKA ob priložnosti njenega 136. izdanja: „Še bomo peli“... Izbor slovenskih narodnih pesmi — Marko Bajuk. Čutim globoko in hvaležno dožnost, da se SKA od srca iskreno zahvalim za to dejanje.

Že od mladih let kot študent sem bil ob strani rajnemu očetu in črpal iz njegovih bogatih in vsestranskih glasbenih ter pevskih sposobnosti, ker sem mu tudi — pač svojim možnostim primerno — pomagal pri organizacijskem in tehničnem pevske delu. Nikdar ne bom mogel in ne smem pozabiti sposobnosti, ki mi jih je ob tem sodelovanju privzgojil.

Zato tudi znam ceniti njegovo glasbeno sposobnost, neutrudljivo delavnost in brezmerno požrtvovalnost za vzvišeno stvar „naše pesmi“.

Slovenski kulturni akciji izrekam za odlično uspelo in reprezentativno publikacijo svoje najiskrenejše priznanje in globoko srčno zahvalo v svojem imenu in v imenu svojih štirih sinov!

Z iskrenimi pozdravi!

V Mendozi, 7. decembra 1988.

Božidar Bajuk

Da si moje Tinjsko pismo že dal v tiskarno? Mislim sem, da boš šele za naslednjo številko prihranil. Pa mi daj kaj napotkov, kako naj pišem ta tinjska pisma, da bodo kaj vredna. Seveda bom moral najprej kaj doživeti. Za prihodnjo številko mislim na kratko spregovoriti o tinjskem kulturnem programu na podlagi Dialogov in deloma doživetij. Včeraj zvečer je imel v seriji predavanj o slovenski koroški zgodovini dr. J. Zerzer predavanje o zgodovini sv. Cirila in Metoda, danes so tukaj, čeprav izven tinjskega programa, skupina nad 30 akademikov obeh spolov iz azijskih in afriških dežel. Zvečer bom navzoč prikazu v besedi, muziki in sliki indijske klasične glasbe itd.

Lepo je, da si priložil Slovensko vas. Ko sem jo sam pregledal, sem jo dal Marku Vilfanu. Tonetu Brulcu reci, prosim, da sem mu hvaležen za poklone... Spet polno pretiravanj, kakor ob zlati maši... Zdaj se veselim Glasa, čez mesec dni Meddobja.

Pravkar sem bral v koroškem avstrijskem pismu, da je božič proglašen doma za državni praznik oziroma praznični dan... Ali sem ti morda enkrat že poslal v pismu izdajo lipovega lista iz Ahčinove razprave?

Ladislav Lenček, Tinje, 14. feb. 1989.

Hvala za časomer, ki kroži... Zdaj se dobimo vsi novi Slovenci v radiju 30 kilometrov od mene, vsako prvo nedeljo v mesecu, zdaj pri enem, zdaj pri drugem.

(prof. France Novak, Cinco Saltos — Neuquén.)

Potrditi Ti moram, da sem se res najbolje znašel med SKA-jevci in zaradi tega tudi najbolje počutil. Seveda sem gospodarsko problematiko tisti večer res zanemaril. Končno ta pripada bolj gospodarstvenikom.

(Vinko Levstik, Gorica, januar 1989.)

...pa me je kar osvežilo. Osvežilo v tem, ko vidim, kako v Argentini še vedno nenehno delate, kar je danes bolj potrebno kot kdaj koli poprej, saj je v domači Sloveniji vse v moralnem razkroju, in ljudje si prav želijo izvedeti kaj več o slovenstvu iz zdomstva.

...Kranjska javnost po prvi vojni sploh ni bila seznanje-

na pravilno z usodo Primorske. To se dogaja še danes: leta 1980 smo se zbrali nekateri pred Narodnim domom v Trstu, da počastimo spomin na njegov požig leta 1920. V Ljubljani ni o tej obletnici poročal prav noben list, kakor tudi nobena šolska knjiga ne omenja veličastnega Narodnega doma v Trstu.

Prav tako se danes preprečujejo poklicani, da bi slovenska javnost spoznala slovensko tragiko na Koroškem. Taki mehanizmi pa niso prišli šele s komunizmom, kakor hočejo trditi v zdomstvu (mogoče celo namerno), bili so že prej. Kar zadeva „Venete“, me prav veseli Vaše sporočilo, da ste jih prebrali. Sedaj sem pripravil svoj del tudi nanovo v slovenščini. Matej Bor pa je svojega prav tako razširil. Tiskano bi moralo biti v Ljubljani, v izdaji neutrudnega Tomažiča. No, tokrat smo se nekoliko izkazali Primorci. Da vsaj nekoliko popravimo, kar je zakrivil naš prejšnji, jugoslovenarsko usmerjeni rod. Toda ne v celoti primorski, predvsem njegov tržaški del.

(Dr. Jožko Šavli, soavtor Venetov, Gorica.)

Pavle Štrukelj

PODER PEQUEÑO DEL POETA

Nombrar e inventar plantas y animales, enamorarse de las cosas y las rosas, poder conquistar un corazón de Virgo, o profetizar sin arriesgarse.

Poder mentir y luego lamentarse que no haya un cadalso ni una cárcel para castigar al pobre poeta.

¡Qué poca seriedad en su palabra!
Un hombre común sería condenado al exilio, a la horca, a andar a gatas, si sólo repitiera esas cadencias, bien disfrazado en su saco y su corbata.

He aquí al pequeño, poderoso poeta; todos lo oyeron, pocos lo escucharon; todos lo vieron, nadie lo ha mirado.

Su poder mayor es esfumarse de la cargada realidad de días, y dejar las famas, las calumnias y los chismes, y entrar en la muerte sin tristeza, con un silbido de su alegría, sin que lo note nadie especialmente, y esperar la gloria o el olvido, todavía.

(de Balada de Amor a Elvira y otros poemas, pág. 29 y 30, reciente libro de Pablo Štrukelj, Comodoro Rivadavia, dic. 1988.)

NAROČILNICA

Slovenski kulturni akciji
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires

Podpisani(-a) naročam Vaše tiskovine, objavljene na drugi strani te naročilnice, zaznamovane s križcem.

Priloženo prilagam plačilo tega mojega naročila v čeku za U.S.A. dolarjev, oziroma v nakazilu za avstralov.

Prosim, da se mi naročeno pošilja oziroma pošlje na spodnji naslov:

.....
.....
.....
.....
.....

lastnoročni podpis

Tinjsko pismo

Zadnjič je šel Jože Kopeinig v organizaciji Tinjskega doma z izletniki za teden dni v Egipt in na Sinaj, pa je svoj avto doma prepustil za ta čas Marku Vilfanu, ki sicer pridno študira na univerzi v Gradcu, a ima zdaj predizpitni čas, v katerem me je povabil za dva dni v Slovenijo. Ker sem itak čakal na podobno priložnost, sem se z veseljem odzval, saj sem imel v Sloveniji tudi to in ono opravilo.

Že preje pa sem slišal, da tiste dni v Ljubljani razstavlja kipar France Ahčin, ki mu je najprej že v rojstnem kraju Domžale tamkajšnja „kulturna skupnost“, pripravila razstavo, zdaj je bila pa prenešana in na novo urejena v Ljubljani. Prosil sem sobrata, da me je peljal „v Križanke“, kjer je bilo rečeno, da je razstava, ki je pa bila dejansko nasproti križniške cerkve v prostorih t.i. „Kulturno-informacijskega centra Križanke“ kot del Mestnega muzeja v Ljubljani. Že s ceste se je skozi velika okna pritličja opazilo, da je tam nekaj posebnega. Tedaj sem se spomnil, da sem leto dni poprej, tudi v Ljubljani, nad eno glavnih cest v središču zagledal velik transparent, ki je vabil na posmrtno razstavo kiparskih del tedaj že pokojnega kiparja Franceta Goršeta, ki sem si jo kasneje tudi ogledal v vsej njeni veličastnosti. No, Ahčinova razstava ni bila tako močno javno razglašena kot Goršetova, tudi je bila ne v velikih, posebnih razstavnih prostorih v Tivoliju, ampak bolj v odmaknjem delu slovenskega glavnega mesta, v vse manj obsežnih, čeprav lepih prostorih Kulturno-informacijskega centra, a v neposredni bližini Napoleonovega spomenika, univerzitetne knjižnice, centralnega poslopja slovenske univerze, Filharmonične dvorane, torej v osrčju kulturne Ljubljane. Razstava ni bila tako mogočna po razstavljenih delih, a je lepo predstavljala umetnost kiparja Franceta Ahčina, lepše in bogatejše, kot pa je mogla Ahčina v 40 letih njegovega bivanja v Argentini doživeti slovenska izseljenska skupnost.

Vstopil sem in pri možu, ki je bil očitno zadolžen za čuvanje teh kulturnih zakladov, kupil lični katalog razstave, obsegajoč ovitek iz ilustracijskega kartona in 28 strani črno-belo tiskanega besedila, tudi na ilustracijskem papirju, s številnimi posnetki Ahčinovih risanih osnutkov oziroma študij ter fotografij glavnih njegovih del. Katalog odlično predstavi kiparja, dasi je treba obžalovati v njem neke površnosti tiska. Iz Kataloga izvem, da so razstavo idejno omogočile tri ustanove: Slovenska izseljenska matica, Znanstveni Inštitut slovenske filozofske fakultete in Kulturno-informacijski center Križanke-Mestni muzej, Ljubljana. Članki o Ahčinovi umetnosti so ob-

javljeni v slovenščini in angleščini. Sestavili so jih pa: za Slovensko izseljensko matico Mitja Vošnjak, dalje dr. Nace Šumi, za kulturno skupnost Domžale dr. Miroslav Stiplovšek, kot najpomembnejši faktor razstave pa dr. Irena Mislej, ki je v svoji razpravi, ne da bi kaj zatajila, prikazala življenjsko in umetniško pot kiparja Ahčina, pa navedla marsikaj, kar so o njegovi umetnosti pisali argentinski in slovenski umetnostni kritiki (Córdoba Iturburu in Marijan Marolt.) Posebej so navedene tri izjave o Ahčinovi umetnosti: Franceta Papeža l. 1971, Marjana Marolta l. 1956 in Córdoba Iturburu l. 1956. Sledi seznam 64 razstavljenih del, ob katerega zaključku pripominjajo, da seznam predstavlja izbor za razstavo v obeh razstaviščih (v Domžalah in pri Križankah), kar je bilo poročevalcu nekje posebej povdarjeno, češ da z ogledom te razstave človek ni dobil popolnega vpogleda v Ahčinovo ustvarjanje. Sledi več objav njegovih del oziroma posnetkov in Ahčinov življenjepis, ob katerem je fotografija Franceta Ahčina, ko v ateljeju pri Pelicariću v Buenos Airesu z dletom oblikuje veliki kip Marije od Čudodelne svetinje za cerkev Marije Kraljice v Lanusu, prav pred 30 leti. Katalog zaključujeta seznam Ahčinovih samostojnih razstav in razstav skupaj z drugimi, kjer je na vsaj šestih mestih navedena tudi Slovenska kulturna akcija (SKA) kot organizatorica, in pa bibliografija o kiparju, ki med drugim navaja tudi kakih 10 poročil iz Glasa SKA in Meddobja, pa več objav v drugem slovenskem izseljenskem tisku.

Razstavljeni Ahčinova dela so se nahajala v dveh salonih, v glavnem, ki je vseboval najrazličnejše bogastvo manjših Ahčinovih del, in v stranskem, kjer so bile razstavljene Ahčinove velike skulpture, pa na posebno povdarjen način njegova upodobitev speva (oziroma dr. Tineta Debeljaka prevoda) „Martina Fierrea“ z izvodom tega dela. Obiskovalec je ob vstopu in ogledu vsega tega pač moral zaslutiti, da se nahaja v svetišču upodabljaajoče umetnosti, podobno kot se je počutil ob obisku Goršetove razstave pred letom dni. Obe razstavi sta pričali o dveh vrhovih slovenskega kiparstva, s to razliko, da je ena prikazovala Goršetovo življenjsko delo v vseh njegovih dobah, dočim je Ahčinova razstava govorila bolj o Ahčinu, izseljenskem, a nič manj slovenskem ustvarjalcu, pač v pomembnejši dobi njegovega življenja, v Argentini, kjer ustvarja zdaj že peto desetletje. Ko sem obiskal svojega mladostnega prijatelja dr. Karla Faganela, ki me je kot akademik pred skoraj šestdesetimi leti povabil v svojo akademsko igralsko skupino in sem z njim tisti čas veliko lepega igralskega doživel, sta mi on in njegova gospa povdarjala, kako močan vtis je kipar Ahčin kot umetnik in Slovenec napravil v srcu Slovenije in kako je bilo na vse strani razglašeno, da je kipar vsa v Ljubljano poslana dela daroval slovenskemu narodu, česar so se vsi zavedni Slovenci zelo razveselili. Tako bo Ahčinova umetnost navzoča ne le v argentinskem slovenskem svetu, ampak pred vsem v domovini, kamor najbolj spada, in tako bo naš umetnik imel prijetno zavest, da bo „v svojih delih živel v Sloveniji večno“ (po Aškercu). Med razstavljenimi deli sem opazil tudi veliko fotografijo (vsaj 30 x 20 cm) glavnega oltarja cerkve Marije Kraljice v Lanusu, za katero je Ahčin izdelal znameniti veliki kip Marije, Brezmadežne Kraljice sveta in pa oltarni križ. Tako je tudi še vedno draga mi Slovenska vas v Argentini prisotna na tej razstavi, kar me je toplo presenetilo.

Zanima me se pri čuvanju razstave, če se mu zdi, bo li prišel kipar danes kaj pogledat, želeč ga pozdraviti, pa mi je odgovoril, da se menda prav tisti dan kipar Ahčin odpravlja nazaj v Argentino. Žal sem ga zamudil; a bila sva nekaj dni preje skupaj na srečanju izobražencev v Tinjah ob predavanjih dr. Ocvirka, dr. Trstenjaka in Alojza Rebele.

Ko sem izstopil iz razstavišča, sem se ozrl po Napoleonovem trgu pri Križankah; kako me je kar pretresel pogled na parkirišče na trgu, kjer se izza množice vozil lepota Napoleonovega spomenika skoraj ni videla, razen visokega stebra. Kako tehnologija modernega časa ubije lepoto duha...

Ladislav Lenček

Revija „Meddobje“ z „Glasom Slovenske kulturne akcije“ (letno 320 + 16 strani v „Meddobju“ in 48 strani v „Glastu“) 30 USA dol.

Še bomo peli... Izbor slovenskih narodnih pesmi. Priredil Marko Bajuk, 160 strani, vezana: 8 USA dol.
broširano: 5 USA dol.

Zbirka prevodov svetovnega pesništva in lastnih sonetov, Karel Rakovec, „Posneti soneti“, z ilustracijami Bare Remec, Ivana Bukovca, Franca Papeža in arh. Jure Vombergarja in v opremi arh. Marijana Eiletza (112 strani), broširano: 8 USA dol.

Lev Detela, „Časomer življenja“. Prikaz ozračja, v katerem je avtor živel v domovini pred umikom v Avstrijo. Opremil arh. Jure Vombergar (240 strani in priloga s fotografijami), vezana: 12 USA dol.
broširano: 10 USA dol.

Alojz Zupanc, „Zgodovina fare Ajdovec“. Knjigo je priredil dr. Franc Gnidovec; opremil arh. Jure Vombergar (210 strani) 10 USA dol.

slovenski tremeček

Svet krščanskih slovenskih laikov v Evropi s sedežem v Parizu se je 7. in 8. januarja sestel v Slovenskem domu v Stuttgartu. Srečanje je vodil dr. Branko Zora (Pariz) in udeležilo se ga je okrog dvajset mlajših intelektualcev. Na srečanju je predaval Lojze Peterle, urednik Tretjega dne, o slovenskem laiku pred vrati leta 2000. Sestanek v Stuttgartu je pravzaprav tretje srečanje slovenskih izseljenecov laikov iz Zahodne Evrope. Prvi dve srečanja (Mericoourt, Francija, 1987 in Maasmechelen, Belgija, 1988) sta bili posvečeni vprašanju, kako se Slovenci počutijo v tujih družbah in kako jih ta sprejema, ter vprašanju o posredovanju slovenščine novemu rodu.

Na tem tretjem srečanju je bilo potrjeno, da gre za gibanje slovenskih krščanskih izseljencev v Zahodni Evropi. Namen gibanja je po krščanskih načelih ohranjati in gojiti slovenstvo, širiti slovensko kulturo med evropskimi narodi in povezovati se s sorodno mislečimi in delujočimi posamezniki in društvi. Udeleženci so ugibali možnosti, kako dosegati cilje ter imeli več predlogov: tečajji slovenščine, počitniška izmenjavanja otrok, spoznavanja Slovenije in ustanovitev nagrade za pomembnejša raziskovalna dela, ki bi obravnavala slovensko problematiko. Izrazili so tudi potrebo po orisu krajše zgodovine Slovencev, saj se je zanimanje za Slovenijo v svetu ob lanskim dogodkih zelo povečalo.

Za gibanje se zavzemajo poleg članov in upravitelja Slovenskega doma v Stuttgartu g. Cirila Turka še V. Žakelj (Belgija), msgr. I. Čretnik (Pariz) idr.

Pozdrav novemu gibanju, ki s svojimi cilji namerava za polniti vrzel med Slovenci, ki žive v Zahodni Evropi!

Iniciativna skupina mladih pri Katoliški mladini in Krščanski kulturni zvezi v Celovcu si je izbrala geslo: Slovenščina moj jezik! za leto 1989. Na letaku, ki so ga izdali, so Brižinski spomeniki kot versko besedilo, Prešernova Zdravljica kot začetek slovenske literarne besede evropske razsežnosti in Cankarjeva Bela krizantema kot izraz družbenega kritičnega duha.

Na ustanovnem občnem zboru Slovenske demokratične zveze je govoril tudi Peter Kovačič, urednik revije 2000 in predsednik društva 2000. Letos sta oba praznovala dvajsetletnico in sta torej bila med prvimi pobudniki slovenskega demokratičnega gibanja, ki je sedaj dobil obliko v Slovenski demokratični zvezi. Društvo 2000 je nadaljevalec Krekovega socialnega dela, ki se je začelo pri nas ravno pred 100 leti.

Po Kovačiču so nujne reforme družbenih struktur tako v republiki Sloveniji kakor v zvezni državi; v skupščinskem sistemu, reorganizaciji SZDL in demokratizaciji ZK. šele ko bodo izpeljane reforme, bo možna demokracija, takrat pa bo zaživel tudi demokratično parlamentarno življenje. Iz pozdravnega govora je čutiti tudi namig na samosvojo politično združenje kristjanov, ki so še vedno večina v Sloveniji. Seveda takrat, ko bo vzpostavljena dejavnost strank.

Pet pesniških zbirk je izdala lani Državna založba Slovenije: Klinopis Lojzeta Krakarja, Jerebika Alenke Glazer,

Ne smrt Iztoka Osojnika, Deset tragiških sonetov Rade Krstica in Predalčke Barbare Hočevnar.

Anton Ingolič, poznan že od prej po izseljenskih romanih (Kje ste, Lamutovi?, Črni labirinti, Nebo nad domačijo, Lastovka čez ocean), je napisal novo delo „Družinski festival“. Roman je izdala Prešernova založba in opisuje raztepenost in snidenje doma Amončeve družine na Pohorju. Slogovno in tematsko se Ingolič ni oddaljil od prejšnjih del, dosti ima tudi nepotrebnih grobosti, zato mu napovedujejo uspeh.

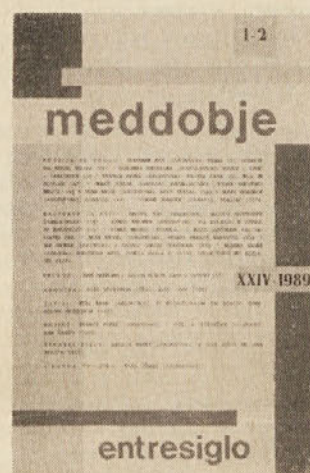
iz novih knjig

Marec se izteka in Meddobje še ni zagledalo belega dne. Izgovorov ne kaže navajati. V pripravi pa je že naslednja dvojna številka XXIV. letnika.

Želja odbornikov pri SKA je, da bi tudi letišnja publikacijska dejavnost bila uspešna. V programu 1989/1990 so poleg Meddobja in Glasa na programu še sledeče knjige: pesniška zbirka pisateljice Dolores Terseglav iz Rijeke, zgodovina Orlov Franca Perniška iz Buenos Airesa ter izbor esejev Franceta Dolinarja. Vendar to ni edino, kar čaka pri SKA. Izid knjig, Meddobja in Glasa res omogočajo mecen, ker ni mogoče pričakovati, da se bodo publikacije SKA plačale samo s prodajo. Vendar, kot nam piše neutrudni sodelavec iz Seattla, dr. Jože Velikonja, je treba gledati v prodaji najbolj trden vir finančnih sredstev.

Zato tudi pogosto opozarjamo na zadnje objavljamo naročilnico in vabimo bralce, da naročijo knjige in revijo. Zlasti opozarjamo na v decembru 1988 izdan izbor slovenskih narodnih pesmi *Še bomo peli...* v priredbi ravn. Marka Bajuka in na bogata Meddobja, kjer je mogoče najti pisce iz Jugoslavije, Avstrije, Kanade, Japonske, ZDA, Argentine,

Italije ter raznoliko tematiko: od črtic in poezij, esejev s področja filozofije, literature, teologije do raznih poročil, prevodov itd.

PRVI ZVEZEK XXIV. LETNIKA REVIE MEDDOBJE BO IZŠEL V MARCU.
NAROČITE TO NAŠO PUBLIKACIJO.

Cena XXIV. letnika (4 zvezki – 320 strani) in dvomesečni Glas je 30 dol.

razgledi

Slavisti so imeli znanstveno srečanje zadnje dni novembra na Havajih. Pripravilo ga je Ameriško združenje za pospeševanje slavističnih raziskav (AAASS) in Združenje za slovenske raziskave (SSS). S strani univerze v Ljubljani se ga je udeležil Dimitrij Rupel. Za dunajsko univerzo je bil Andreas Moritsch, La Trobe iz Avstralije je zastopala Irene Birsa-škofič, Peter Vodopivec univerzo Edvarda Kardelja, prebran pa je bil prispevek Rada L. Lenčka, ki je bil zadržan. Za Slovence je važno, da so se referanti in diskutanti bavili z vprašanjem narodne identitete v prihodnosti. Vsaj poskusi so bili, čeprav ni bilo nanje končno-veljavnega odgovora.

Sodeloval je tudi Tom Priestley z univerze Alberta, ki je poznan po svojih raziskovanjih selskega govora na Koroškem.

K Branko Čosičevem članku v Književnih listih dne 24. novembra Kako zbirati usodo slovenske pisane besede je dodana risba Prodajalnega skupnega slovenskega kulturnega prostora, kjer je med drugimi knjigami tudi pesniška zbirka dr. Tineta Debeljaka. Vendar samo na risbi, skupni slovenski kulturni prostor je še v oblakih.

Novo delo „Skozi prizmo besede“ dr. Antona Trstenjaka s polja psihologije je izšlo. Zanimiv bo predvsem prvi del Fenomenologija besede, kamor se je do sedaj le redko kdo spuščal. Avtor kot psiholog razlaga odnos med besedo in psihičnim procesom, kulturo in govorico, besedo in osebnostjo. Trstenjak je mislil povzeti samo do sedaj že objavljeno gradivo, vendar v teku pisanja je nastalo povsem novo delo, ki obravnava še nenačeta vprašanja med nami.

Marjan Rožane je obdelal z novega vidika slovenskega misijonarja Friderika Ireneja Barago v „Indijanski zimi“. V njegovem geslu: Le eno je potrebno, vidi Rožanc ljubezen Barage do Indijancev, kar pa vzame tudi in predvsem kot razlog njegovega delovanja: rešiti svojo neumrljivo dušo s pomočjo ljubezni do Indijancev.

Dušana Pirjevca „Estetsko misel Franceta Vebera“ je izdala Slovenska matica. Čeprav je bil Pirjavec profesor primerjalne književnosti, ga je zanimala tudi filozofska utemeljitev te veje znanosti in se je zatekel k Vebru. Pirjavec se je že zgodaj seznanil s fenomenologijo in nosilci njenih idej, Veber pa je bil takrat eden redkih, ki jo je poznal.

Kot „pomemben prispevek kritiški misli“ imenuje dr. Mirka Juraka „Literarne in gledališke interpretacije in presoje“ Uroš Mozetič v Naših razgledih knjigo, ki je izšla lani pri Državni založbi Slovenije. Jurak je redni profesor za angleško in ameriško književnost na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Če bi avtor ostal samo pri oceni Vladimirja Nabokova, Williama Faulknerja in Williama Goldinga v ameriški literaturi ter angleški, irski in avstralski dramatik in prozi, bi bilo to še razumljivo. Ker pa poseže tudi v izseljensko dejavnost Slovencev v Kanadi, ZDA, Avstraliji (Adamič, Kristan, Molekova, Kobal in Pribac), bi bilo pričakovati kaj več. Morda, da bi omenil ali objavil kaj iz kulturnega delovanja SKA, saj tudi prej omenjeni niso pisali izključno v angleščini.

Pisatelj Salman Rushdie, ki je spesnil „Hudičeve verze“,

se je oprstil pred muslimansko skupnostjo, da ni vedel, da jo bodo tako prizadeli. Knjiga je bila javno sežgana, kar je še povečalo zanimanje zanjo. Rushdie živi v Angliji, po narodnosti je Indijec in zaradi bogokletne knjige so postavili nagrado na njegovo glavo (en milijon dolarjev!). Stvar pa ni še s tem končana; ker ga druge arabske muslimanske države niso preklele, se obeta še politični zaplet zaradi knjige.

Okrog sto kilometrov južno od Kaira so odkrili rokopis Davidovih psalmov. Računajo, da je iz 4. stoletja pred Kristusom in vsebuje tudi odlomke iz sv. pisma. Čeprav je rokopis skoraj za par stoletij starejši od kumranskih svežnjev, ni zanj toliko zanimanja. Najbrž bo le potrditvev že poznanih psalmov, mogoče bo tudi lažje določiti, kateri psalmi so Davidovi in še kakšne jezikovne posebnosti hebrejčine. Zaenkrat se z rokopisom ukvarjajo strokovnjaki koptskega muzeja v Kairu.

Dopisnik revije „Tretji dan“, Peter Rustja, v februarški številki l. 1989 trdno prijemlje italijansko gibanje „Comunione e liberazione“, ki deluje tudi na tržaški univerzi. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti mu je ponudila v podpis dokument o slovenski manjšini v Trstu, to pa je podpis odklonilo, češ da v Trstu ni mogoče govoriti o slovenski manjšini. Dokument je bil v zvezi s papeško izjavo o pravicah manjšin in o krščanski etiki v odnosu do njih. Celotno glasilo tržaške škofije „Vita nuova“ se je prav tako obregnilo na govor v slovenščini na novoletnem Pohodu za mir, češ da ga Italijani niso razumeli, njih pa, da je bila večina. Rustja se sprašuje upravičeno: Ali je v Trstu še kaj (pravih) kristjanov?

Albansko-slovenski slovar je izšel v založništvu Društva slovenskih književnih prevajalcev. Slovar upošteva tudi jugoslovansko albanščino in mu je dodana tudi slovnica. Njegov avtor je France Novak, uredil ga je Janko Moder in se drži albanskega pravopisa iz l. 1983.

Mario Vargas Llosa je prenehal pisati in je ustanovil gibanje Svoboda, ker se misli udeleževati v politiki. Zaenkrat je še samo kritik vlade, ki je prav te dni vrgla vso težo zunanega dolga na srednji sloj in delavce.

„izšle ste iz naroda, pojte med narod!“

SE BOMO PELI...

izbor slovenskih
narodnih pesmi

Priredil MARKO BAJUK

Izdala Slovenska kulturna akcija

Prodajna cena: vezana 8 in broširana 5 dolarjev.

Naročiti jo morete na naslov SKA: Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Y SUC 6 CORR. CENTRAL CORREO ARGENTINO	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo (Tone Bruč). Tisk Editorial Baraga del Centro Misional Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzije Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés J. Rot), Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires 1407, Argentina.